

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/855
Toplantı Tarihi/Sayısı : 19.3.2024/44
Karar Numarası : 2024/326
Başvuran : K. B.
Başvuran Vekili : Av. B. U.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla ve kurum uygulamalarıyla ayrımcılığa maruz kaldığı ve tecride tabi tutulduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili başvuru dilekçesinde özetle;

a. Müvekkili hakkında verilen tehlikeli tutukluluk kararına karşı itirazının mahkeme tarafından kabul edildiğini, kesinleşen karar üzerine İdare ve Gözlem Kurulu tarafından müvekkilinin tehlikeli tutuklu grubundan çıkarılmasına ve havalandırma, televizyon ve internet olanaklarına getirilen kısıtlamaların kaldırılmasına karar verildiğini, müvekkiline televizyon sağlandığını ancak açık ve kapalı görüşlerde, bilgisayar odasında ve diğer etkinliklerde kısıtlamaların sürdürüldüğünü,

b. Tehlikeli tutukluluk halinin kaldırılmasına karar verilen diğer mahpuslar üç kişilik koğuşlara yerleştirilirken müvekkilinin uzun süredir tek kişilik odada kaldığını, tecrit niteliğindeki bu uygulamanın kaldırılması talebinin reddedildiğini, koğuşundan çıkarıldığında dahi diğer mahpuslarla etkileşim kurmaması için hukuki dayanağı olmayan önlemlerin alındığını, aynı durumdaki diğer kişilerin aksine üç kişilik odaya alınmamasının ayrımcılık yasağına aykırılık oluşturduğunu, bu uygulamalar sebebiyle çeşitli hastalıklara yakalandığını, iddia etmiştir.

3. Muhatap Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden 5/6/2023 tarihinde alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Başvuranın tedbiren özel gözetim ve denetim altında bulundurulmasının gerekli olduğu değerlendirilerek İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 6/6/2017 tarihli ve 2017/... sayılı kararı ile "tehlikeli tutuklu" konumuna alındığı, karara karşı defalarca başvuran ve avukatı tarafından itirazlar yapıldığı, son olarak Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2023/... değişik iş sayılı kararına istinaden alınan İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 7/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile tehlikeli tutuklu grubundan çıkarılmasına, havalandırma saati kısıtlamasının kaldırılmasına ve televizyon yayınları ile internet olanaklarının kısıtlamasının kaldırılmasına karar verildiği,

b. Başvuranın vekili tarafından 6/4/2023 tarihinde Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliğine başvuruda bulunarak "hücre" niteliğinde bir odada barındırıldığını, kimseyle görüşürülmediğini ve söz konusu tecrit halinin kaldırılmasını istediğini beyan ettiği ancak Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliğinin 6/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile şikayetin 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun 6/1'inci maddesi uyarınca esasa girilmeksizin reddine, ilgili dilekçenin İdare ve Gözlem Kurulunca değerlendirilmesine karar verildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

c. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesi ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesi hükümleri çerçevesinde Kurumda hükümlü ve tutukluların yaşı, yargılanma süreci, ceza süreleri, suçun niteliği, örgütsel durumları, akli ve sağlık durumları, sanat ve meslek faaliyetleri, suça bakış açıları, Kuruma kabul tarihleri, sosyo-ekonomik ve kültürel yapı, ilgi ve yetenekleri, sağlık, eğitim, akrabalık, güvenlik, ziyaretçi durumları gibi kriterlerin ön değerlendirmeleri yapılarak oda yerleştirmelerinin yapıldığı,

ç. Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliğinin anılan kararına istinaden alınan İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 25/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile başvuranın kendisinin ve diğer hükümlü ve tutukluların güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla tedbiren denetim altında bulundurulmasının gerekli olduğu değerlendirilerek talebinin reddedilmesine karar verildiği ve bu karara karşı başvuran tarafından Ankara Batı İnfaz Hakimliğine itirazda bulunulduğu,

belirtmiştir.

4. Başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Açık ve kapalı görüşlerde, bilgisayar odasında ve diğer etkinliklerde müvekkiline karşı tecrit kısıtlamalarının sürdüğü, bunların eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağına aykırı olduğu,

b. İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 25/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararına karşı şikayetinin Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliğinin 6/6/2023 tarihli kararı ile kabul edildiği ve anılan kararın ve karar gerekçesinin usul ve yasaya uygun olmadığı değerlendirilerek kararın iptaline dair karar verildiği,

iddia edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır. Ayrıca, mezkûr maddenin dördüncü ve dokuzuncu fıkralarında; "*(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.*" hükümleri yer almaktadır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesinde: "*(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.*" ifadesi yer almaktadır.

8. Aynı Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;*

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,

d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği,

e) Belli bir konuyu içerip içermediği,

f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.”

9. Aynı Yönetmelik’in 65’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

10. Aynı Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuran vekilinin iddiaları ile muhatap Kurum yazılı görüş ve ekleri, ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları” başlıklı 9’uncu maddesi şu şekildedir;

“(1) Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde, Türk Ceza Kanununda yer alan;

a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78),

b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82),

c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188),

d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308),

e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),

Mahkûm olanların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir.

(3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler.

(...).”

14. 5275 sayılı Kanun’un “Tutuklama kararının yerine getirildiği kurumlar” başlıklı 111’inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şu şekildedir;

“(1) Tutuklular, iç ve dış güvenlik görevlisi bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya

fizikî engelleri olan, 34 üncü maddede sayılan hâller dışında oda ve koridor kapıları sürekli olarak kapalı tutulan ve yasal zorunluluklar ayrık, dışarıyla irtibat ve haberleşme olanağı bulunmayan normal güvenlik esasına dayalı tutukevlerinde veya maddî olanak bulunmadığı hâllerde diğer kapalı ceza infaz kurumlarının bu amaca ayrılmış bölümlerinde tutulurlar.

(2) Eylem ve davranışları ile 9 uncu madde kapsamına giren tutuklular, yüksek güvenlikli tutukevlerinde veya buna olanak bulunmadığı hâllerde yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının tutuklulara ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.”

15. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in "Kararlara karşı başvuru" başlıklı 39'uncu maddesine göre; *"İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5 ve 6 ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir."*

16. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar" başlıklı 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasına göre; *"İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır."*

17. Başvuran vekili, müvekkilinin Kurum İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla ve Kurum uygulamalarıyla Kurumda hukuka aykırı olarak ayrımcılığa maruz kaldığını ve tecride tabi tutulduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum, başvuran vekili tarafından anılan karar ve uygulamalara karşı ilgili infaz hâkimliğine ve ağır ceza mahkemelerine şikâyet ve itiraz yoluna gidildiğini ve kesinleşen yargı kararları çerçevesinde hareket edildiğini belirtmiştir. Başvuran vekilinin iddiaları ve sunmuş olduğu belgeler ile muhatap Kurum yazılı görüş ve ekleri birlikte incelendiğinde iddia konuları hakkında yargı yoluna başvurulduğu, kesinleşen yargı kararlarına muhatap Kurum tarafından riayet edildiğinin görüldüğü ile İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 25/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı hakkında Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliği tarafından verilen 6/6/2023 tarihli iptal kararının Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesince kaldırılmasına ve başvuran vekilinin itirazının reddine dair oy çokluğuyla alınan 19/7/2023 tarihli ve 2023/... değişik iş sayılı kararla kesin olarak karara bağlandığı anlaşılmıştır.

18. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan veya karara bağlanan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

19. Başvuruda yer alan iddialar yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, söz konusu talebin yargıya intikal ettiği ve yargı organlarınca karara bağlandığı, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci ve 67'nci maddeleri gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu anlaşılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

19/3/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye